

2017 р. № 570. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17>.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

5. Берклійський протокол щодо цифрового розслідування з відкритих джерел : практ. керівництво. Женева : Управління Верховного комісара ООН з прав людини, 2022. 101 с. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-12/HR-PUB-20-2-UKR.pdf>.

*Литвиненко Володимир Максимович,*

здобувач вищої освіти навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ

*Науковий керівник:*

доцент кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

**Мельник Оксана Вікторівна**

## **ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ В РЕАЛІЯХ ВОЄННОГО СЬОГОДЕННЯ: РЕСУРСНИЙ ВИМІР**

Закон сліпий, але адвокат – це той, хто відкриває йому очі на обставини справи, які могли б залишитися непоміченими.

Вказаний крилатий вислів описує фундаментальну суть правосуддя та критично важливу роль захисника у судовому процесі. Образ «сліпого закону» походить від давньогрецької міфології, а саме від Феміди – богині правосуддя із пов'язкою на очах, що символізує неупередженість і рівність усіх перед законом. Сторони вільні в поданні своїх доказів перед судом.

Введення правового режиму воєнного стану стало однією з нагальних проблем сьогодення, таке рішення змусило адаптуватися всю правову систему країни до нових реалій, адвокатура також зазнала суттєвих змін, але не зважаючи на це намагається забезпечити свою діяльність під час війни. Основними викликами для неї стали мобілізація та міграційні

процеси, через останні збільшилася кількість внутрішньо переміщених осіб, частина яких потребує правової допомоги.

Тема є актуальною через збільшення звернень на правову допомогу та збільшення кількості так званих військових адвокатів у країні. Відповідно до ст. 4 ч. 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» діяльність адвоката України дає змогу здійснювати свою адвокатську діяльність на всій території України [1].

О. Литвин зазначає, що в умовах воєнного стану актуальною є дистанційна правова допомога населенню, яка стає в нагоді, коли громадяни знаходяться у віддалених районах від обласних центрів або за станом здоров'я, чи з інших особистих підстав не мають можливості на особисту зустріч. З цією метою створені спеціальні електронні застосунки, через які можливо проводити онлайн-консультації [2, с. 78].

З огляду на це, варто зазначити, що дистанційна правнича допомога забезпечує ефективну роботу з клієнтами, які не можуть звернутися до адвоката в офлайн-форматі, що призводить до збільшення кількості клієнтів адвоката.

Про військових адвокатів, якщо говорити детальніше про справи, якими займається такий адвокат, то це справи, які пов'язані з присвоєнням статусу учасника бойових дій, справам по дезертирству, оскарженням рішень військово-лікарської комісії тощо, але значна частина звернень до таких адвокатів відбувається через неправомірні дії працівників територіальних центрів комплектування. У деяких випадках це змушує адвоката приїжджати до самого центру та вирішувати питання безпосередньо з працівниками на місці.

14 травня Генеральний прокурор Руслан Кравченко, перебуваючи на Міжнародному форумі адвокатів «Kharkiv Unbreakable 2026» заявив: «Я глибоко поважаю адвокатуру. Право на захист – безумовне. Без сильної адвокатури немає справедливого правосуддя. Більшість адвокатів професійно, чесно і гідно виконують свою роботу. Саме вони формують довіру до професії» [3]. Визнання заслуг адвокатури є безсумнівним, особливо під час воєнного стану. Аксіологічне значення їх роботи важко недооцінити.

Водночас, як і в будь-якій людській діяльності, є адвокати, «для кого посвідчення стало прикриттям для корупції, шахрайства і торгівлі впливом. Ми системно бачимо зриви судових процесів, фіктивні клопотання, маніпуляції авторозподілом і демонстративну неповагу до суду» [3].

Отже, введення режиму воєнного стану в Україні суттєво вплинуло на функціонування адвокатури, змусивши її адаптуватися до дистанційних форм надання правничої допомоги та підвищувати кваліфікацію у справах, пов'язаних із військовою сферою. Однак, попри це, актуальним залишається питання контролю за виконанням адвокатами своїх професійних обов'язків і дотриманням правил адвокатської етики.

Як зазначено в ст. 6 Правил адвокатської етики, «в своїй професійній діяльності адвокат зобов'язаний протистояти будь-яким спробам посягання на його незалежність, бути мужнім і принциповим у виконанні своїх професійних обов'язків, відстоюванні професійних прав, гарантій адвокатської діяльності та їх ефективному використанні в інтересах клієнта... Національна асоціація адвокатів України, органи адвокатського самоврядування в межах своєї компетенції та повноважень захищають його професійні права та законні інтереси, вживають заходів з забезпечення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності» [4].

Як і будь-яка людська діяльність, робота адвоката в сучасних умовах є проблематичною щодо належного державного фінансування системи БПД, оскільки основне державне фінансування направлене на забезпечення потреб Збройних Сил України, роботи комунальних служб та інше. Також бракує кадрового забезпечення з надання БПД. Багато юристів-професіоналів, а саме адвокатів, які співпрацювали з центрами безоплатної вторинної правової допомоги, виїхали з України, стали внутрішньо переміщеними особами або воюють у лавах Збройних Сил України [2, с. 174].

Усе це зумовлює гостру потребу в пошуку альтернативних джерел фінансування та нових інструментів залучення кадрів для збереження стабільності системи БПД.

Водночас значну кількість праць учених присвячено визначенню й аналізу моральних засад діяльності учасників кримінального провадження, а також забезпеченню та захисту їхніх прав. На цих питаннях буде зосереджено увагу в наступних публікаціях [5; 6].

### ***Список використаних джерел***

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 лип. 2012 р. № 5076-VI. *Законодавство України* / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.

2. Литвин О. Л. Особливості надання безоплатної правової допомоги населенню в умовах воєнного стану. *Знання європейського права*. 2022. № 2. С. 76–81.

3. Кравченко Р. [Допис у фейсбук щодо засудження вбивці тварини на 5 років] / Офіційна сторінка Руслана Кравченка. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/share/1BBhBRbZnK>.

4. Правила адвокатської етики : Правила; 3-тєд адвокатів України від 9 черв. 2017 р. // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>.

5. Мельник О. В. Моральні засади доказування у досудових стадіях кримінального процесу України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. 222 с.

6. Семотюк С. Д., Мельник О. В. До питання визначення моральних засад предмету доказування у кримінальних провадженнях за участю неповнолітніх потерпілих. *Наукові перспективи*. 2024. № 3 (45). С. 887–897. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-3\(45\)-887-896](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-3(45)-887-896).

**Мазуренко Єлизавета Олегівна,**

здобувач вищої освіти комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського»

*Науковий керівник:*

доцент кафедри комунального закладу вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені Михайла Грушевського», кандидат юридичних наук, доцент

**Супрун-Ковальчук Тетяна Миколаївна**

## **ПОНЯТТЯ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ**

Ефективність досудового розслідування безпосередньо залежить від якості та законності збирання доказів. Провідне місце в цьому процесі посідають слідчі (розшукові) дії, які є основним інструментом пізнання істини у кримінальному провадженні.